

Notitie

Opdrachtgever: R. Langerak (QuaWonen)
Auteur: G. Bakker
Betreft: Flora- en faunawetonderzoek Prinsessenhof
Krimpen a/d IJssel
Projectnummer: 0742
Datum: 27 juli 2012
Status: DEFINITIEF

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Voor het project Prinsessenhof te Krimpen a/d IJssel moeten 240 verouderde woningen worden gesloopt om plaats te maken voor een nieuwbouwcomplex met appartementen, een woonzorgcomplex en een Brede School. Voor dit plan moet een nieuw bestemmingsplan opgesteld worden. In dit kader heeft bSR een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. In deze notitie worden de bevindingen gerapporteerd. De begrenzing van het onderzochte gebied is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1. Plangebied Prinsessenhof, Krimpen a/d IJssel (rood omlijnd).

Wettelijk kader

Verbodsbepalingen vogels en vleermuizen

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder vaste rust- of verblijfplaats ook de functionele omgeving daarvan, voor zover het voortplantingssucces van vogels en vleermuizen daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daarin zijn alle activiteiten begrepen die het

voortplantingssucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels en vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen daarom niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor Huismus en Gierzwaluw geldt echter een jaarrond beschermde status van de nestlocatie omdat zij wel jaren achtereenvolgend gebruik maken van dezelfde locatie.

Methodiek

Algemeen

Door bSR is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van diersoorten die jaarrond beschermd zijn en waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is vereist indien aan deze ontwikkeling versturende effecten zijn verbonden. Ook strikt beschermde planten en andere natuurwaarden zijn beoordeeld.

Vogelonderzoek

Er is een inschatting gemaakt van de mogelijke functionaliteit van het gebied voor Huismus *Passer domesticus* en Gierzwaluw *Apus apus*. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van Huismussen is onderzocht in de ochtend van 19 april en 12 juni 2012 waarbij is gelet op aanwezigheid in het algemeen en adverterend (zingende) mannetjes van deze soort in het bijzonder.

Ten behoeve van het vaststellen van verblijfplaatsen van Gierzwaluw (welke pas vanaf de laatste decade van april op de broedplaatsen in Nederland arriveert) is in de vroege ochtend van 12 juni en in de late avond van 4 juli 2012 gelet op aanwezigheid van deze soort en in- en uit de bebouwing vliegende exemplaren. De vroege ochtend en late avond zijn op deze momenten in het jaar het beste om verblijfplaatsen op te sporen. Potenties voor het voorkomen van nesten van andere jaarrond beschermde vogelsoorten (boombroedende roofvogels bijvoorbeeld) zijn niet aanwezig in het plangebied.

Vleermuisonderzoek

In het bijzonder is gekeken naar de in deze regio veel voorkomende Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii* en Laatvlieger *Eptesicus serotinus*. Verblijfplaatsen van deze soorten bevinden zich vaak in woonwijken.

In de avond van 8 september 2011 hebben twee medewerkers van bSR het plangebied onderzocht op aanwezigheid van vleermuizen; in de avond van 13 oktober 2011 is een vervolfbezoek gebracht. Beide bezoeken hadden als doel eventueel aanwezige (paar)verblijfplaatsen van vleermuizen op te sporen.

Op 12 juni 2012 is tussen 4:00 uur en 5:00 uur door twee medewerkers van bSR gezocht naar eventuele kraam- en zomerverblijfplaatsen in de bebouwing. Op 4 juli 2012 is ten slotte opnieuw geïnventariseerd in de periode rond zonsondergang op uitvliegende en zwermende vleermuizen.

Om de aanwezigheid van vleermuizen vast te stellen zijn batdetectors van het merk Pettersson, type D240x gebruikt. De weersomstandigheden ten tijde van de bezoeken waren telkens goed, zonder veel wind of hinderlijke neerslag.

Resultaten

Gebiedsbeschrijving

Het onderzochte gebied bestaat voor een groot deel uit goed onderhouden gazons en lage groenperkjies van onder meer liguster. In het gebied zijn diverse oude bomen aanwezig met een grote stamdiameter, onder andere wilgen en paardenkastanjes. De hoeveelheid dood hout of rotte plekken is beperkt, vrijwel alle bomen leken gezond. Ten noordoosten van het plangebied loopt een singel. In het onderzoeksgebied staan twaalf woonblokken, vier grote en acht kleinere. Deze staan op ruime afstand van elkaar, waardoor er relatief veel 'groen' tussenin ligt. De bouwstijl en technische details zijn bij allen vrijwel gelijk. De gebouwen zijn opgetrokken uit beton en hebben een overhangende houten daklijst rondom.

Vogels

Er zijn geheel geen Huismussen binnen de begrenzing van het onderzoeksgebied waargenomen. Verder zijn hier ook geen Gierzwaluwen waargenomen. Wel vlogen er Gierzwaluwen boven de woonwijk ten zuidwesten van de Koningin Julianastraat. Er bevinden zich geen verblijfplaatsen van deze soorten in de bekeken bebouwing of de invloedssfeer van het plangebied.

Vleermuizen

Tijdens het bezoek op 8 september 2011 zijn op verschillende plaatsen rond de bebouwing baltsroepende exemplaren van de Gewone dwergvleermuis waargenomen; daarnaast zijn enkele Ruige dwergvleermuizen (zie Bijlage) en één Watervleermuis (niet op kaart) opgemerkt. Hoewel er geen in- of uit de bebouwing vliegende exemplaren zijn waargenomen, werd de kans groot geacht dat de vleermuizen in kwestie de te slopen bebouwing zouden gebruiken als vaste rust- en verblijfplaats. Redenen voor deze aanname waren de volgende:

- In de eerste plaats zijn in vergelijkbare situaties verblijfplaatsen van deze soort gevonden.
- In de tweede plaats is het aanbod aan potentiële door de dieren te gebruiken openingen bij regenpijpen in het projectgebied groot.
- Verder geeft de langdurige aanwezigheid van baltsroepende exemplaren van de Gewone dwergvleermuis aan dat zich op korte afstand een of meerdere verblijfplaatsen moeten bevinden. Onderzoek heeft uitgewezen dat baltsroepende mannetjes doorgaans actieradius hebben van gemiddeld 200 meter (Sachteleben & von Helversen 2006).

Aanvullend onderzoek op 13 oktober 2011 heeft echter geen aanwijzingen opgeleverd dat de aanwezige Gewone dwergvleermuizen uit de bebouwing in het plangebied afkomstig waren.

- Er zijn geen baltsroepende dieren *vanuit* mogelijke invliegopeningen waargenomen.
- Er zijn op plaatsen waar herhaaldelijk baltsroepende dieren rondvlogen geen sporen gevonden in de vorm van uitwerpselen onder potentiële invliegopeningen.
- Er zijn geen aantikkende dieren gezien.
- De insectenrijke en luwe situatie tussen de bebouwing en bomen zorgt vermoedelijk voor een aantrekkelijk balts- en jachtgebied van dieren afkomstig uit de naastgelegen woonwijk, welke op minder dan 200 meter afstand ligt.

De bomen in het projectgebied bevatten geen holtes die aantrekkelijk zijn voor vleermuizen, de potentie voor de aanwezigheid van verblijvende vleermuizen ligt uitsluitend in de aanwezige bebouwing.

Het voorjaarsonderzoek heeft uitgewezen dat zich geen kraam- of zomerverblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing bevinden. Er zijn in de ochtend van 12 juni 2012 geen aantikkende of zwermende vleermuizen gezien. Alle in de vroege ochtend aanwezige Gewone dwergvleermuizen in het voorjaar vertrokken zichtbaar uit het plangebied en bleven niet zwermend in de buurt van vooraf als potentiële invliegopening aangemerkte plaatsen. Het avondbezoek leverde enkele foeragerende Laatvliegers op die geen enkele binding met de bebouwing toonden.

Flora en overige soortgroepen

Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Strikt beschermde soorten behorend tot overige soortgroepen (zoals amfibieën) werden op grond van hun verspreiding en/of ecologie niet in het plangebied verwacht.

Conclusies

Aanvankelijk waren er sterke aanwijzingen dat er sprake was van een beschermde situatie, namelijk vaste rust- en verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis in het plangebied. Er zijn echter geen fysieke verblijfplaatsen van de soort in de bebouwing gevonden; het ontbreken van een op meerdere plaatsen toegankelijke bakstenen spouwmuur is hier vrijwel zeker debet aan.

Vermoed wordt dat de waargenomen vleermuizen de open gazons en beplanting tussen de flats alleen gebruiken als tijdelijke baltsplaats en jachtgebied. Omdat geen sprake is van vaste verblijfplaatsen wordt met het slopen van de bebouwing de gunstige staat van instandhouding van de Gewone dwergvleermuis niet beïnvloed. De functionele omgeving ten aanzien van jacht- en baltsplaatsen blijft voor de soort in ruime mate gewaarborgd. Dit geldt ook voor de in kleinere aantallen waargenomen Ruige dwergvleermuis, Laatzvlieger en Watervleermuis. Er zijn bovendien geen beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen of groeiplaatsen van andere flora en fauna vastgesteld.

Geconcludeerd wordt dat voor de sloop geen ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig is. Wel worden enkele aanbevelingen gedaan met betrekking tot de voorgenomen werkzaamheden.

Aanbevelingen

Bij de voorgenomen sloop moet men rekening houden met broedende vogels in bomen en struweel en mogelijk in of aan de bebouwing. Broedende vogels, hun nesten, eieren en nog niet vliegvlugge jongen mogen niet worden verstoord. Gewacht moet worden totdat vogels de broedplaats hebben verlaten. Op enkele plaatsen zijn Koolmezen *Parus major* gezien die gebruik maken van holtes en aan gevels opgehangen nestkasten. Dergelijke holtes dienen in de wintermaanden (oktober-februari) ontoegankelijk gemaakt te worden (nadat men heeft vastgesteld dat deze niet in gebruik zijn). Daarnaast is het raadzaam om, wanneer men wel in de periode maart-september wil slopen, al het lage struweel in het plangebied te verwijderen, bij voorkeur in de periode november-februari.

Omdat de ruimte tussen de bebouwing in de huidige situatie worden gebruikt als balts- en jachtgebied, wordt aangeraden om in de nieuwe situatie terughoudend te zijn met felle (straat)verlichting en opnieuw te zorgen voor veel groen rond de bebouwing waar vleermuizen op insecten kunnen jagen. In dit verband wordt ook aangeraden de donkere watergang aan de noordkant zoveel mogelijk vrij van verlichting te houden.

Literatuur

Sachteleben, J. & O. von Helversen. 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

Kaartmateriaal

bureau Stadsnatuur Rotterdam, auteursrecht voorbehouden

© bureau Stadsnatuur Rotterdam | Postbus 23452 | 3001 KL Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

